

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

H

TRY

HØJSKOLE
1970

FRITZ SCHACHTSKE STUDENTENRÅD

Er vi kritiske nok?

»Kritikere kan vi nok undvære; arbejdere kan vi ikke undvære!« Sådan lød det i en af Hitlers store taler på rådhuspladsen i den »røde« by Hamburg i august 1934, hvor vi var to Try-lærere, som var med og dermed fik *den* oplevelse. Ved en anden lejlighed sagde den samme Hitler i bondebyen Goslar: »Byer kan vi undvære; bønder kan vi ikke undvære!« – Med sådanne variationer taler en demagog, hvilket ordret betyder en folkefører, men som er en *folkeforfører*.

Nu mener jeg, at hverken kritikere, arbejdere, byer eller bønder kan undværes; men her skal ordet kritik trækkes lidt frem i lyset, for det er et vigtigt ord, og også et meget brugt og misbrugt ord.

»Kritik« er et fremmedord – kommet fra græsk, og ordbogen kan fortælle, at det betyder *kunsten at bedømme*. Jeg tror, det er nyttigt at have denne grundbetydning i tankerne, da vi tit kun bruger ordet til at udtrykke noget nedsættende med. – Det er helt i orden at tale om kunstkritik, litteraturkritik, teaterkritik o.l., for her er kritikerens opgave jo netop at bedømme værket: maleriet, bogen, forestillingen. Vi har i den henseende meget dygtige kritikere; men som de menige blandt kritikernes generaler skal vi nok også læse kritikerne kritisk, d.v.s. prøve at *bedømme* kritikken, for kritikerne ser tingene med deres øjne, og det er i sin orden; men vi skulle jo også gerne kunne se med *vore* øjne. – Det er ikke uden videre godt, om kritikerens mening også bliver vor mening, men den professionel-

le kritik skal kunne medvirke til, at vi opdager værkerne, og at de »åbner« sig for os, så vi selv kan tage stilling til dem.

Men ofte bruges ordet kritik simpelthen til at udtrykke misfornøjelse, og her tror jeg, vi er ved noget, som kan være både vigtigt og farligt.

Det er sikkert rigtigt, at misfornøjelsens kritik har været en hoveddrivkraft for fremskridt, og ingen ønsker sig tilbage til en stenaldertilværelse, selv om der tilsyneladende kan gå en vis mode i at vrage det moderne samfunds opbygning og ydre goder. Selv det bedste samfund har jo – nu som før – sine fejl, fordi samfundet består af mennesker, og vi er nok ikke blevet bedre med fremskridtene. – Her er det, jeg tror, at kritik bliver gold og negativ, når den ensidigt søger *fejlene* hos »de andre« og i samfundet og glemmer at melde sig med ideer og håndkraft til at fortrænge det dårlige med noget bedre.

Hvor kritikkens indhold har det sidste til følge, er den i højeste grad positiv.

Vender vi os mod den politiske side af tilværelsen, så er det godt, at vi ikke alle har samme meninger og synspunkter, og at vi kan og må give udtryk for de synspunkter, vi har. Men ville det ikke være en stor tanke, om vi gensidigt virkelig havde sind og evne til at lytte til hinanden? Det ville der ligge inspiration og reformer i! – Det gavner ikke folkestyret og fremmer ikke livsglæden, når man i eller uden for Christiansborg – mere eller mindre fikst – prøver at lægge fælder for hinanden frem-

for at lytte, spørge, supplere og medvirke i en fordragelighedens ånd. (Her betyder bogstaverne A, B, C, D o.s.v. nok mindre end personen bag bogstavet).

Hvor kritik er gold og negativ, forhales forbedringer, som tilmed ofte modtages med surhed og misundelse i stedet for med glæde; og taknemlighed er i dag et meget uartigt ord for mange. Desuden kan den gølge kritik kræve en næsten overmenneskelig fysik og psyke til at holde ud i den dagens gerning, som *skal* gøres.

Folkehøjskolen skal i dag være »den kritiske højskole«, og det er i sin orden, hvis det ikke udarter til en gold misfornøjelse med alt og alle i stedet for at sætte »kunsten til bedømme« i højsædet.

Vi er ikke kritiske nok, når det gælder den kunst at leve med de goder, vi selv – og andre før os – har skabt, så de bliver til glæde, der smitter og inspirerer til reformer og nyskabelse. –

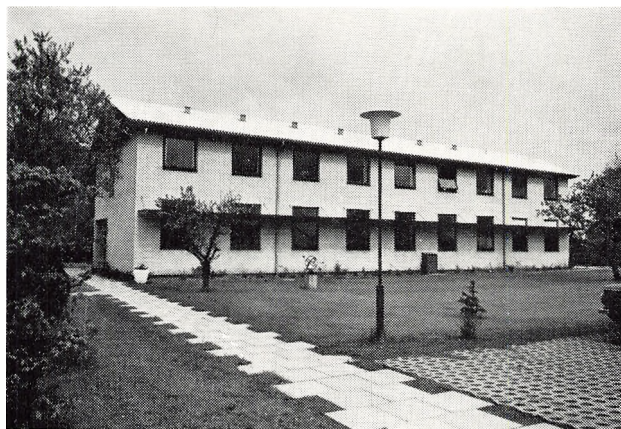
Det kan være nødvendigt at være kritiske over for andre. Det er altid nødvendigt at være kritiske over for os selv (og så er det så forbigstret svært).

Og så til sidst: Vi er vist ikke kritiske nok med hensyn til at være kritiske. – Lad os bare synge med gamle Hostrup: »Det gælder om, vi hjælpes til at se med egne øjne og ret forstå, hvad tiden vil, men ikke tro dens løgne.«

P. Sejlund Sørensen.

Vi sender vore bedste hilsener til venner og gamle elever.

Hilda og Sejlund.

Gule fløj. Den nye kollegie- og undervisningsfløj

Kære gamle elever ...

Ja, det kan jeg jo sige nu, jeg har haft så mange, tænk tre hold, det er jo ikke få efterhånden spredt ud over hele landet. Jeg vil gerne fortælle jer lidt om noget, jeg er blevet meget optaget af ved læsningen af Martin Luther Kings bog »Et Skridt mod Fremtiden«.

Martin Luther King blev født i Georgia, altså i det sorte bælte, hvor negrenes kår var værre end dyrs. Allerede fra hans tidligste barndom følte han hvor strængt segregationens åg tyngede negrenes skuldre. Mange stod i fare for at miste respekten for sig selv som menneske.

Da Martin Luther King senere kom til Montgomery blev han den naturlige leder af bus boycotten, den første ikke-voldelige aktion, som fremstod helt spontant simpelthen fordi man var blevet træt af at stå på bagperronen, mens sæderne forbeholdt de hvide stod tomme. Protesten mod buskompagniet blev ikke just mødt med ikke-vold. Hvad gør mennesker som møder noget de ikke forstår? noget de føler er sandt og stærkt, men hverken kan eller vil forstå, fordi de kun er indlevet i løgnens verden.

Modstanderne reagerede med desperate mænds vold, trusler, forfølgelser, bombing.

En nat mens forfølgelserne var på det højeste, kom det øjeblik i Martin Luther Kings liv, som vel kommer i alles liv, hvor han syntes han ikke kunne bære det længere. Herom fortæller han selv:

»Jeg stod ud af sengen og begyndte at gå op og ned af gulvet. Til sidst gik jeg ud i køkkenet og varmede en kande kaffe. Jeg var klar til at give op. Mens kaffekoppen stod urørt foran mig, prøvede jeg at finde en udvej til at trække mig tilbage, som ikke samtidig fik mig til at se ud som en kujon. Udmattet og modløs besluttede jeg mig til at rådføre mig med Gud. Med hænderne for ansigtet stod jeg bøjet over køkkenbordet og bad højt. De ord, jeg henvendte til Gud den nat, står stadig levende i min erindring. »Jeg er her, fordi jeg går ind for, hvad jeg tror er rigtigt. Men nu er jeg bange. Folket ser deres leder i mig, og hvis jeg står frem foran dem uden styrke og mod, vil de også vakle. Mine

kræfter er sluppet op. Jeg har intet tilbage at yde. Jeg har nået det punkt, hvor jeg ikke kan klare det alene«.

I det øjeblik følte jeg Guds tilstedeværelse så stærkt, som jeg aldrig havde følt det før. Det var lige som jeg kunne høre en indre stemme beroligende sige: »Gå ind for retfærdighed, gå ind for sandhed, og Gud vil altid være ved din side.« Straks efter begyndte min frygt at svinde. Min uvished forlod mig. Jeg var rede til at møde, hvad det skulle være.«

Denne oplevelse gjorde ham i stand til at tage de senere tildragelser med ro i sikker forvisning om det sande i hele sagen, selv da hans hjem få dage senere blev sprængt i luften.

Nu ved vi jo at bus boycotten i Montgomery nåede sit mål, de-segregation af busserne. Samtidig gav boycotten negrene en hel ny indstilling til livet, en bekræftelse på, at de var frie mennesker på lige fod med deres hvide brødre. Bedst udtrykt i de ord:« Mine ben er trætte, men min sjæl har fundet hvile«.

Hvad er da dette, som giver denne enorme styrke, den styrke som trods rasende politihunde, stave, og får hårdhuede politifolk til at slukke vand-slangerne på trods af komandoråb fra Bull Connor.

Det er den samme styrke som siger: »Tilgiv dem, for de ved ikke, hvad de gør« og »den eller de som dræber mig, må I ikke hade, de ved ikke hvad de gør«. Kernepunktet i denne styrke er kærlighed. Ikke sentimental kærlighed, som ordet oftest opfat-

tes, det ville være pjat at opfordre nogen til at nære sentimental kærlighed for deres modstandere. Her kommer det græske sprog os til hjælp, med dets tre ord for kærlighed. Det første ord er eros, som oprindeligt betød sjælens længsel efter det guddommelige, det som vi af og til føler især ved solnedgang lyttende til fuglenes aftensang. Nu betegner eros æstetisk og romantisk kærlighed.

Det andet ord, philia, betegner en gensidig kærlighed, personen elsker fordi han bliver elsket.

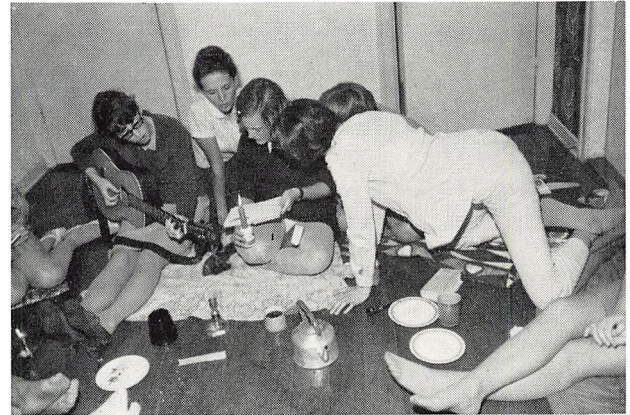
Det tredje ord, agape, betyder forståelse og forløsende god vilje. Den er helt og holdent næstekærlighed, kalder alle for sin næste, skelner ikke mellem ven og fjende.

Et andet forhold ved agape er, at den opstår fra den anden persons behov. Florence Nightingale var god fordi hun reagerede på det menneskelige behov, hun blev stillet over for. Ofte vil vi møde mennesker, hvis sjæl er stærkt forkrøblet af sygdom, nød og ondskab, de behøver et medmenneskes kærlighed, en patient behøver sygeplejepersonalets kærlighed for at fjerne sin usikkerhed og frygt.

Agape, den kærlighed vi må søge at nære for vore medmennesker er ikke svag og passiv, den er aktiv, den søger at bevare fællesskab. Det fællesskab som vi mærker ind i mellem nok så svære latinske ord, og som kan gøre selv en tør anatomi-time god og inspirerende, ind imellem mærker vi denne stærke fællesfølelse af samhørighed, f. eks. ved morgensang, hvor fællesfølelsen kan være så

stærk og gensidig inspiration, så man føler sig løftet op, og sådan kan der nævnes mange eksempler.

Denne kærlighed er villighed til at strække sig så langt det skal være for at genoprette fællesskabet, den går ikke bare den første mil, men den anden mil med. Den som modarbejder fællesskabet modarbejder hele tilværelsen. Engang i en anatomi

Gunvor Nielsen »i sit es«

time talte vi om vold kontra ikke-vold. Klassens mening var vist: hvis jeg bliver slået, slår jeg igen, sådan noget skal man ikke finde sig i. Det skal man heller ikke, men man skal ikke svare igen ved at hade, det øger kun kløften mellem mennesker, og had breder sig som ringe i vandet. Det er sagt:

»Lad intet menneske trække dig så langt ned, at du kommer til at hade ham«. Hader du ham, går det ud over fællesskabet, og du mister din menneskelighed. Og den som har fået dit had vækket, han har jo ikke vidst bedre.

Endelig betyder agape, kærlighed, at alt liv er beslægtet, alle mennesker er brødre, uanset race og sociale kår, i samme grad jeg sårer en af mine brødre, sårer jeg mig selv. Dette sidste kender vi alle, hvis vi en dag har tabt besindelsen og skældt ud, er man selv ked af det bagefter, og det bli'r ikke godt igen, før man har talt med vedkommende igen.

Jeg synes det er væsentlig for sygeplejeelever og sygeplejepersonale for ikke at sige alle mennesker at vide lidt om den form for kærlighed, som betegnes agape.

Patienterne har behov for vores kærlighed for at overvinde deres nervøsitet, usikkerhed og frygt.

Vore overordnede har behov for vores kærlighed for at overvinde deres nervøsitet, usikkerhed og frygt. Og selv vokser vi ved det.

Jeg er sikker på, med den udvikling der er i dag, at den dag vil komme, da vi alle kan samles i et ubrydeligt fællesskab, styret af kærlighedsprincippet, et fællesskab hvorfra al usikkerhed, al nervøsitet, al frygt og alt had er fjernet. Og til os alle lyder ordene fra køkkenet i Montgomery: »Gå ind for retfærdighed, gå ind for sandhed, og Gud vil altid være ved din side.«

Gunvor Nielsen.

En højskoleelevs stilbesvarelse 1970

Make love – not war.

Kan man lære noget af historien? Ikke nok i altfald! Thi kunne man lære af historien, ville vor tid vel ikke være opfyldt af krige, bestialsk menneskeforfølgelse og dyb social elendighed.

Når jeg i det følgende skal prøve at gøre rede for indholdet i det udtryk, der er stilens overskrift, er det efter min mening nødvendigt at se baggrunden i den historiske udvikling, der er foregået navnlig i vort århundrede med dets verdenskrige, økonomiske kriser med påfølgende arbejdsløshed i mange lande, den politisk ideologiske kamp mellem den kapitalistiske og den socialistiske verden, koloniale befrielsesbevægelser, der har ført til dannelse af en lang række selvstændige, men uhyre fattige ulande, og endelig i den nyeste tid i vort eget samfund, hvor den teknologiske udvikling har ført en række problemer med sig på det fritidsmæssige, det religiøse, det kulturelle og det familiemæssige område.

Verdenskrigene, der var en fortsættelse af rivaliseringen mellem de store kapitalistiske industrilandes opdeling af verdensmarkederne, førte uhyre nød og elendighed med sig. Man regner med at ca. 50–60 mill. mennesker døde ved fronterne, i krigslejre, kz-lejre og i udbombede byer i de to krige. Dertil kom de uhyre materielle skader. Man har regnet ud, at for det beløb, 2. verdenskrig kostede, kunne man have bygget en 5 værelses villa til hver eneste

familie på jorden. Efter hver af krigerne prøvede velmenende folk på at undgå en ny krigs rædsler først gennem dannelsen af Folkenes forbund og efter 1945 gennem FN. Folkenes forbund kom til kort over for politikerne og generalerne, og mange nærer begrundet ængstelse for, at denne fiasko vil gentage sig i vor tid, når det gælder FNs indsats. De slogans, som fik de to tidligere generationer til at drage til fronterne, som om det drejede sig om skovture, har ingen tiltrækning på den aktive del af de unge i vore dage.

»Gott mit uns« stod der på de tyske soldaterbælter i den 1. verdenskrig. Hvordan kunne en god og retfærdig gud tillade, at menneskene blev dræbt af gassens sviende gift »Død på ærens mark« var for soldaten skyttegravens forbandelse og artilleriets trommeild.

Lenins analyse af krigen og dens årsag – den internationale kapitalismes magtbegær og profithunger – blev sandhed for millioner af mennesker i verden.

»Nie wieder krieg« lød råbet fra millioner af mennesker efter 1. verdenskrig. Den tyske sociale, antimilitære kunstnerinde Käthe Kolwitz' plakat er kendt af millioner verden over. Man kan på en måde godt sammenligne »Aldrig mere krig« bevægelsen med vor tids »Make love – not war« bevægelse. Ligesom den førstnævnte bevægelse af magthaverne i mange lande blev hånet, udskældt, mistænkt og forfulgt, sådan sker det også i nogen grad i vor egen tid med sidstnævnte bevægelse.

»Blomsterbørnene« er et forsøg på en alternativ »politik« til vor tids blokdannelse og sabelraslen. Når jeg sætter ordet politik i gåseøjne, er det fordi, jeg personlig mener, at bevægelsen bygger for meget på idealistiske og romantiske forestillinger om verdens indretning, men tager for lidt konkret fat på at ændre disse forhold. Solidaritet med u-landene er efter næsten alles mening påkrævet, men skal denne solidaritet give sig udtryk i praktisk politisk, økonomisk og teknisk hjælp? Eller ved at spise mikro-makro mad, gå i pjalter og blive buddha-tilhængere? Jeg kan godt se protesten i blomsterbørnernes aktivitet, men jeg er af den mening, at formen og indholdet er forkert. Hvis de vil bekæmpe vort »system«, hvis de vil opponere mod vort samfunds teknokrati, der gør mennesket til slave af maskinerne og den materielle velstand, hvis de vil gøre oprør mod vor tids familiemønster, og de ikke vil finde sig i den passivisering, der gennem underholdningsbranchen, radioen, fjernsynet, den kulørte litteratur, pornografien og gennem amerikaniserede påvirkningsmidler, finder sted, må der efter min mening finde radikale ændringer sted af ejendomsforholdene til produktionsmidlerne og dermed af samfundsstrukturen, men det vil være uden for emnet her og iøvrigt temmelig vidtspændende at komme ind på disse synspunkter.

Gudrun Larsen.

TRY højskole siden sidst

Noget om uværdighed

Der er tre problemer i det forløbne år, der har optaget os mere eller mindre, men især inden for vor egen verden – højskolen – bør disse problemer besinde til eftertanke. Landets økonomiske situation, der er den alvorligste siden 2. verdenskrig. Det nordiske samarbejde, der er blevet »tabt på gulvet« ved Nordek-forhandlingernes sammenbrud. Og endelig til sidst har vi haft Askov-affæren.

Vi trænger til inden for højskolen at sige fra over for politikerne, der gang på gang, når der er alvorlige problemer, der skal løses, driver taktisk politisk spil. Det er uværdigt, når situationen er så tilspidset som den er, ikke at vedgå det folkelige fællesskab. Vi må mane til åbenhed og ren luft, når de fundamentale spørgsmål skal løses. Alle kræfter må være med, når byrderne skal fordeles.

Over for det nordiske samarbejde har vi svigtet. Det er ubegribeligt, at vore politikere i et forsøg på at snøre befolkningen anvender udtrykket: *Når vi kommer i E.E.C.* Vi har i vor nordiske kulturarv en åndelig frihed, der ikke skal og ikke må mistes. Baggrunden for ønsket om indtræden er materielt. Hvorfor dog ikke vedgå dette? Vi kan udmærket i Norden sammen med Sverige som den økonomiske stærkeste faktor klare os materielt, men vi kan ikke for materiel vindings skyld give afkald på for os nordiske noget eksistensielt! – den åndelige frihed! Det er uværdigt!

På det nordiske højskolemøde i Askov 19.–22. august var der ikke en god atmosfære. Der blev talt i krogene, og det er aldrig godt. Alle – også vore nordiske kolleger – vidste, det stod dårligt til i Askov. På trods af dette ville eller turde man ikke, eller man magtede det måske ikke – at tale ganske åbent om den krise, der som følge af Askov-uroen naturligt forplanter sig til hele højskoleverdenen. Der blev drevet »den lille politik«. Det taktiske, politiske spil blev ført ind i højskolen, fordi man ikke åbent vedkender sig fejl og svagheder, fordi man ikke ærligt griber om »nælden« og siger: Lad os *så* få talt ud. Vi der står i højskolens arbejde må beskæmmet erkende: Her slog vi ikke til! Det er uværdigt at fortsætte rænkespil. Problemer er til for at løses, men de løses aldrig i en atmosfære, der ikke er åben og ærlig. Forsøger man alligevel en løsning, får vi for mange skår.

Årets gang på TRY højskole

Vort forårshold startede med en politisk aften, hvor folketingsmand Peter Nielsen (S) talte om: Kildeskatten. En god aften med en saglig orientering.

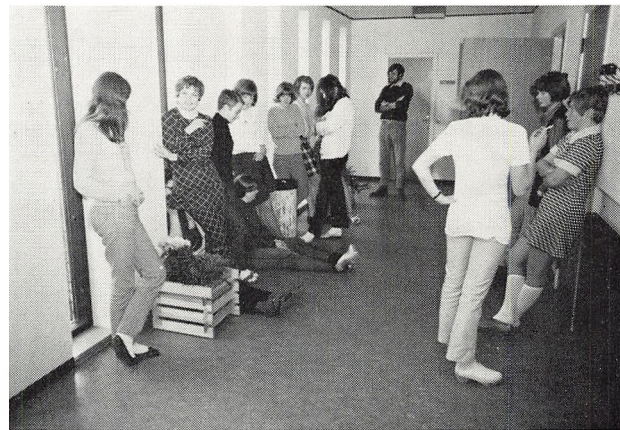
D.S.R.s tidligere formand Maria Madsen er et kapitel for sig. Her har vi en personlighed, og det er en stor oplevelse hver gang at høre Maria Madsen fortælle om sine spændende oplevelser. Vi havde fornøjelsen den 19. februar og den 29. september.

I Try by er der sket forandringer. Købmand Christoffersen har solgt sin forretning. Købmanden og Stinne er flyttet op i deres dejlige nye hus, og vi har fået et nyt købmandspar Hardi og Musse Jensen, som er faldet godt til i Try. Fra højskolen siger vi tak til købmanden og Stinne for godt nabo-skab gennem mange år. Foredragsrækken i foråret havde som enerække: »Uddannelsen i 70'erne.« Den 19. marts holdt skoleinspektør Otto B. Lauritzen, Strandskolen, Vejlbj-Risskov, et glimrende foredrag om: Den 9-årige enhedsskole. Mange lærere fra egen deltog, og vi havde en god debat efter oplæget. 2. april talte undervisningskonsulent E. Hauptmann over emnet: Mennesket som produktionsfaktor. Et tankevækkende indslag. Umiddelbart før påske var TRY højskole i TV-avisen. Vi havde igen oversvømmelse. Ak og ve. Vi slap nu nogenlunde heldigt fra det, og vi håber ikke på flere gentagelser. Dronninglund byråds tekniske udvalg har bedt Det jyske Hedeselskab træffe foranstaltninger, der hindrer fremtidige oversvømmelser.

Det eksperimenterende teater er spændende. Vi valgte i foråret et stykke på »Jomfru Ane Teater« og et i Aalborg teaters kælderscene. Stykkerne af-fødte voldsom debat om teater. Det er gavnligt. Men Aalborg teaters »Per Gynt« her i efteråret var virkelig en teateroplevelse. Det var engageret teater!

Mange arrangementer har været afholdt på TRY højskole i årets løb. Det er dejligt, at vi har ram-

mer, der kan tjene disse formål. Det giver en god kontakt udadtil og virker inspirerende indadtil. Den 21. maj havde vi Husmoderdag med meget stor tilslutning. Forstander Kjær, Kalø Landbrugs-skole, holdt et djærvt foredrag. Landboudommen besøgte os i juni, og vore elever opførte en akt af »Arsenik og gamle kniplinger«, der gjorde stor lykke. Skuespillet var blevet opført til forældredagen, som er vore to »store« dage, hvor vi glæder os over at huse mange forældre fra nær og fjern. I år har vi haft nyt program, idet vi viser aktiviteter fra vor hverdag. Omsorgsarbejdet i Dronninglund-området havde den 16. juni inviteret pensionister på

Der diskuteres på gangen

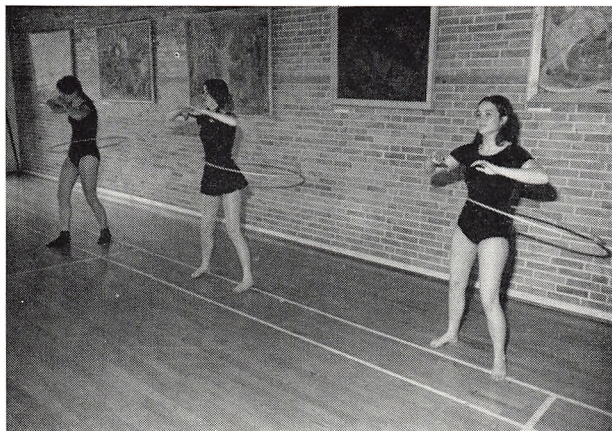
TRY højskole, hvor socialinspektør Vagn Jacobsen talte om den nye sociallov. Kirkebetjeningen i Aalborg stift havde møde i september og ved disse arrangementer har der været stuvende fyldt i gymnastik- og festsalen. Det er skønt at se mange mennesker på TRY højskole.

Men den største aften i årets løb var den 14. oktober. Det lykkedes os i samarbejde med Østvendssyl Kunstforening at få kgl. skuespiller Erik Mørk til en oplæsningsaften. Den berømte H. C. Andersen-afte. Da var vore rammer ved at sprænges. Folk fra nær og fjern strømmede til Try. Det var alle tiders aften!

Efterårsmødet den 16. september havde i år højskoleforstander Frederik Christensen, Vrå, som taler. En god kollega fra vor naboskole holdt et godt foredrag. Vi kunne lide at høre det! Organist Aage Lund og frue var aftenens solister med et koncertprogram af stor skønhed.

Musik skaber glæde! Efter den strenge vinter havde vi en dejlig forårskoncert den 15. april, hvor Dronninglund Musikforening gav koncert, og hvor skolens kor under Margrethe Hansens ledelse sang. Samtidig havde vi en dejlig maleriudstilling. En god start på foråret! I novembers mørke havde vi formået pianisten P. Hagn-Meincke til at give en aften over temaet: Et stykke musik – dets vej til koncertfremførelse. Desværre var der ikke fuldt hus, og det var en skam! Magen til teknisk begavel-

se skal man lede længe efter. Det var en ualmindelig dejlig aften, og så var solisten samtidig charmerende!

Gymnastiktide

Vi har haft gæster fra den store verden. Srisamon Sananmuang, der er lærerinde i Bangkok, var vor gæst sidst i september. En fin gesandt fra Asien. Hiratal Bose fra Indien besøgte os sidst i oktober og gav nogle meget spændende lektioner i yoga. Det var en interesseret gæst, og disse gæstebesøg fra andre verdensdele er vi meget glade for. Højskolen bør i dag i sit væsen være global!

Det var, hvad jeg havde at berette om småt og stort i årets løb. Meget er under forvandling – også vor egen verden. Hvordan med fremtiden for sygeplejehøjskolerne? Vi havde den 10. november besøg af sygehusudvalget for det nordjyske amt. Vi var glade for at vise sygehusudvalget med dets formand proprietær Krogh Sørensen i spidsen TRY højskole. Vi har gode og tidssvarende rammer til at virke inden for syge- og sundhedsplejen. Vi håber, at de rette instanser indser, at der nu frem for alt, og især her i det nordjyske område, må ske en større forståelse for koordinering og planlægning af uddannelsesområdet. Det må ikke ske, at enkelte kræfter – enten ad politisk vej eller organisationsmæssig vej – trækker ad veje, der tjener ensidige formål. Problemerne i vort samfund og mennesker indbyrdes er så store, at det er her og nu, at alle kræfter må sættes ind.

Vi sender alle gamle elever, skolens venner og iøvrigt enhver, der følger TRY højskole med interesse, vore bedste hilsener.

Kirsten, Michael, Karen og Axel Pedersen.

TRY friskole

Hvad der hører til afgørende begivenheder for Try Højskole i det forløbne år er »opbruddet« på Friskolen. Anna og J. Sig. Pedersen har rykket teltpælene op og er flyttet »tilbage« til Stidsholt ungdomsskole, hvor Pedersen nu får anvendelse for sine kræfter blandt de store drenge, som altid har

Anna og J. Sig. Pedersen

haft hans kærlighed, og hvor Anna med sit snilde får pigerne til at udfærdige skønne kjoler og dragter. Samtidig forlod Inger Fejborg sin plads i friskolen og helliger sig nu terapiafdelingen på det store plejecenter »Liselund« i Vodskov. Ingen tvivler på, at hun vil være til glæde og opmuntring for de mange på plejehjemmet.

Inger Fejborg

Her fra Try højskole ønsker vi hjerteligt til lykke med alt det nye samtidig med, at der skal lyde en varm tak for godt samarbejde og for aldrig svigtende hjælpsomhed og bistand – medvirkende til 15 frugtbare år for Try Højskole. Mange gamle elever vil med glæde tænke tilbage på de stunder, hvor disse mennesker var med til at skabe glæde og hygge for alle på Højskolen.

Lærerkredsen på Højskolen har på forskellig vis bidraget til, at Friskolen kunne fortsætte, og fra 1. januar 1971 er højskolelærerinde Ingeborg Dalgas udset til skoleleder for Friskolen.

Ingeborg Dalgas

Vi håber, vort gode naboskab vil kunne fortsætte og ønsker lykke over fremtiden for Try Friskole.

Margrethe Hansen.

Køkkenlederskifte

Den 1. december rejste Per og Mona Laursen fra TRY højskole efter 2^{1/2} års virke. Det var en stor overraskelse for alle på skolen, da Per Laursen kom og fortalte, at han kunne blive økonomaassistent på Farsø sygehus samtidig med at Mona Laursen kunne blive sygeplejerske samme sted. Selvfølgelig forstår vi, at videreuddannelse betyder meget, og vi ønsker dem al mulig held og lykke det nye sted, men det var et tab for højskolen. Der skal lyde en varm tak for godt og vel udført arbejde præget af loyalitet og stor forståelse for hele TRY højskoles ve og vel.

Som ny køkkenleder er antaget kok Øivind Andersen, der kommer fra restaurant Italiano i Aalborg. Han er bror til en tidligere elev, Bodil Thøger Andersen. Vi venter et godt samarbejde og byder velkommen til virke på TRY højskole.

Sune hygger sig med Per og Mona

Skolens lærerkræfter

Ved dette kursus' afslutning må vi tage afsked med lærerparret Sune og Inge Christensen. Sune ønsker at vende tilbage til arbejdet i folkeskolen. Vi siger dem tak for godt og loyalt samarbejde præget af nobel væremåde selv i vanskelige situationer.

Også Gunvor Nielsen må vi tage afsked med. Gunvor har virket som undervisningsassistent i 1^{1/2} år – et halvt år ud over normal periode. Hun vil blive husket her på stedet for sin stilfærdige og bundreelle måde at være på. Gunvor ønsker at supplere sin uddannelse til hjemmesygeplejerske.

Ingeborg Dalgas ønskede også »ny luft«, men da det kom til stykket, trak Try alligevel, og som nævnt under friskolen ønsker hun nu at prøve kræfter med undervisning af børnene i friskolen. Med hendes solide og engagerede undervisning skal det nok lykkes.

Som nyt lærerpar er antaget lærer Erik Blach Hansen og Minna Kiilerich. Begge har læst frem til medicinsk 1. del, men sprang fra, hvorefter Erik Blach Hansen tog lærereksamen fra Aarhus Seminarium med meget fine eksamensresultater. Minna Kiilerich har først gennemført en handelsuddannelse med et par år i England, inden hun påbegyndte sit medicinske studium. Han er først uddannet kleinsmed, inden han tog studentereksamen på kursus sammen med sin kone. De har altså begge livets praktiske erfaring bag sig, og vi glæder os til godt samarbejde.

Hvor modsætninger mødes ...

Da jeg for nu 15 år siden tiltrådte min stilling som medarbejder ved Try højskole, skrev Maren Grosen, sygeplejehøjskolernes pioner og min højt værdsatte arbejdsgiver gennem mange år, – til mig i et brev, den dag, da vi modtog det første elevhold: »Nu nystarter I, og vi ved, at I gør det med bæven og med glæde.« –

Mange, mange gange i årenes løb har jeg haft disse ord i minde, og en farverig tilværelse, som den har været det for mig i højskolens daglige eller festklædte rytme, har lært mig at se, at uden et indhold af begge dele: bæven og glæde – vil tilværelsen blive meningsløs og uden værdifuldt indhold.

En glæde kan berige, stimulere og kan kun få sin virkelige fylde, om man deler den med andre. Hvad med ordet bæven, som jo giver udtryk for smerte, uro, måske sorg.

Vi opdager, at også disse kan berige – kan fylde en med en rigdom, hvis vægtfylde nok kan opveje eller sikkert overgå glæden. En vanskelighed, man overvinder, en modgang, man møder, tvinger en til afgørelser, efter hvilke man føler, at disse gav en styrke og bæreevne.

For store sang- og musikkunstner Carl Nielsen fortæller om musikværker, han har skabt: »Har jeg fuldstændt dem, er det, som om de skal passere ligesom et rør, indvendig beklædt med små hager, der griber ind. Det er altid forbundet med smerte, – men sker dette ikke, er jeg nogenlunde sikker på, at mit værk ikke er noget værd.«

Vi kan vel ikke altid sige, at smerte og modgang gør rigere. Det sker, at personligheden skrumper ind, omgiver sig med kulde, udstyrer den med mange og varierende forsvarsmekanismer, tager medfølelsen fra dem. Det, som er det hemmelighedsfulde, er vel dette at sige ja til smerten – lade den få sin plads.

Der skal stærke mennesker til dette.

Hvor mange sygeplejersker har ikke fået varig og værdifuld hjælp netop fra patienter, som har haft smerten som følgesvend, om igen og om igen, – som har lært at lytte til dens tale, tage mod dens undervisning. Mennesker er vel ikke glade i denne livets kontante faktor. Vi kan dog ikke bortforklare, at mennesker kan tiltrækkes, til og med fascineres af den. I poesens verden ser vi smerten som gennemgangstema, som evig aktuel. Man går tit stærkest beriget hjem fra den forestilling, hvor man – selv festklædt – lytter til smertens dybe og klangfulde toner i en digters strofer, i en sangers røst, i musikinstrumentets fylde. Smerten må – sammen med glæden klinge med i livets pulsslæg.

Mønsteret på væven bliver skønnere, når mørke tråde brydes med lyse.

Vi synes vel – de fleste af os – at enkel og let er livet ikke. Krig, kriminalitet, normløshed, usikkerhed, fremmedfølelse mellem mennesker er aktuelle samfundskomponenter på nationalt og internationalt plan. Netop derfor er det så trængende nødvendigt for os at kunne se, at denne brogede til-

værelse også er fuld af skønhed, – lys og mørk skønhed. Skønheden i en blomst, et musikstykke, et strålende barn, skønheden i ansigt og stemme hos den, der kendte smerten og lod den være sin del af livets rigdom.

Eller forjættelsen over tunge og mørke dage, der længes mod solhverv.

– Lad os i denne årets mørkeste tid nynne med på den norske digter, Arnulf Øverlands strofer, når han siger:

»og engang kommer den hellige nat,
da evighetens sordiner
forvandler den bitreste kval, du har hatt,
til hundrede fioliner.«

Margrethe Hansen.

Arsskriftet

Gamle elever kommer os nærmere i de dage, hvor vi arbejder med vort lille årsskrift, og vi vil gerne udtrykke vor taknemmelighed mod de mange, som har hjulpet med til, at vi stadig kan sende det. Tak for trofasthed i årets løb – tak for, at vi føler, der stadig er en bølgelængde, hvorpå vi kan kalde hinanden.

Tør vi håbe på, at det nye år igen vil bringe os lidt støtte til årsskriftet? For nogle tidligere elever har jeg afsløret en idé, som gav mig selv fornyet mod til at prøve. På den vedlagte giroblanket kan man sende et bidrag – måske mindst 5 kr. Men talonen til venstre er »nøgen« på bagsiden og vil glimrende kunne tjene som jule- eller nytårskort. Hvor ville det være dejligt, om I sendte os et par ord om, hvordan I har det, hvor I er, om I har det godt – og – slet ikke mindst – give os mulighed for at dele jeres sorg og modgang, hvor den har været til stede. Det ville glæde os, om vi lidt nærmere kunne følge gamle elever i deres hverdag.

Jeg må give udtryk for min taknemmelighed ikke mindst til de gamle Try-elever fra før sygeplejehøj-skolens dage, at de stadig med beredvillighed og trofasthed slutter op om jeres gamle skole.

Tak for alle glade besøg og hilsner.

Efterårsmødet vil også i 1971 blive 3. onsdag i september. Husk det – og vær meget velkomne.

Vi håber, I i år vil have årsskriftet »i hus« i god tid før jul. Måtte det være med til at gøre adventstiden til en lykkelig og forventningsfuld tid. Vær hjerteligt hilset. Jeres hengivne

Margrethe Hansen.

Vi sender vore bedste hilsener til venner og gamle elever.

Sinne og L. Sletting Christensen.

Tanker over nogle »Tanker« ...

»Jeg er sandheden, vejen og livet,« har Jesus sagt. Er det mon derfor, man er så ivrig efter at søge sandheden? Hvad i alverden får så en vantro til med så stor ivrighed at søge den, skønt han ikke ved, om den vil bringe gavn eller glæde. Det er en mærkelig tro, at menneskelige sandheder ikke kan skuffe og bedrage. Vi klynger os til det håb, at jo nærmere vi kommer sandheden, des nærmere er vi ved lykken. Hidtil synes frugten fra kundskabens træ, videnskabens træ, ikke at have bragt os lykken nærmere. Vi kender intet til de store gåder. Dogmatik er måske kun dårskab. Fantasien er vel nået lige så langt som fornuften, når det drejer sig om indtagelse af verdensgådens store fæstning. Vi higer og søger efter denne løsning, som om det sandbare var det eneste for os, som havde virkeligheds-værdi.

Et har naturvidenskaben dog lært os: »Vi kan ikke drage nogen sansbar forbindelse mellem Gud og Kosmos.« Hvorfor så prøve på det. Det er ikke vor opgave at løse gåder, der overstiger vore kræfter; men som den engelske forfatter MacNeile Dixon siger: »Vi må stræbe efter, at vore tanker ikke skal være det store emne uværdige.« Dette må gælde, uanset om man betragter døden som den endelige tilintetgørelse eller som et stadium på en rejse – en nats hvile mellem to arbejdsdage.

Tænk, om materialismen kunne få en dødsattest udstedt, og mennesket kun blev monistisk ånd. Sker

det mon i vore dage, hvor vi programmerer data-materne til at opbygge de bedst mulige robotfunktioner. Kan vi mon putte alle vore tanker ind i maskinens lager og derefter tale om åndens frigørelse fra kødet. Vi taler om ånd og sjæl og aner vel næppe, om vi lader det dække over det samme udefinerlige, der iblandt den dualistiske materie giver dette sammenstykkede menneske en dualistisk natur.

Lad da ånden være Kristus i os, og sjælen får så være den ved ånd og materie skabte dualistiske bevidsthed, virkelighedsforenemmelse, som styrer vore handlinger og tanker; vi vil herefter få lettere ved at acceptere, at det gode menneske handler ondt, og det onde menneske elsker det gode, for vi rummer jo begge dele. Det ene øjeblik føler vi glæde ved verdens skønhed; det næste smerte ved dens dårskab. Tertullian sagde: »Sjælen er kristen af natur«. Er den mon også hedensk? Hvorfor søger vi fred og fordragelighed med vore medmennesker samtidig med, at vi udnytter dem og måske prøver at herske over dem. Hvorfor harmes vi over dem, der i stor velstand beklager sig over deres situation, for i næste øjeblik at kræve lønforhøjelse selv. Naturen byder mennesket at kæmpe for at holde sig i live; alligevel ofrer mange deres liv for tro, land og ære. Mennesket fører krig samtidig med, at det udsender læger og sygeplejersker for at bevare liv.

Naturens dobbeltsidighed er med andre ord også vores.

Hvordan går det så i vor stille hverdag? Aviserne afslører dagligt myriader af problemer, der optager sindene, og gang på gang falder menneskelige afgørelser tilbage på det, som enhver undskylder sig med eller understreger sine meninger med – den vidunderlige fornuft, der det ene øjeblik kan virke stimulerende for livsglæden; det næste øjeblik drøbende irriterende. – Den italienske statsmand og historiker, Machiavelli (o. 1500), sagde, at mennesket var ondt. Den fransk-schweiziske forfatter, Rousseau (o. 1700), sagde, at mennesket var godt. Begge må betegnes som fornuftige mennesker. Ingen har sandsynligvis uret og begge har ret. Den selvsamme fornuft, som disse to personer har ladet sig lede af, får nogle mennesker til at antage kirkenes lære, og andre nægter i fornuftens navn at tro på Gud. Fornuften kan intet sige os om forholdet mellem ånd og legeme. Slutafgørelsen må – truffet ad fornuftens vej – blive: »Fornuft er blot en fleksibel form for fantasi«.

Fornuft og/eller fantasi er vel også blot et afkog af den gennem tiden opnåede erfaring og lommevidenskab, som er hentet hjem fra alskens aviser, undervisning og populære tidsskrifter. Aristoteles' fornuft var lige så god som Galilei's; alligevel kom de til hver sit resultat med hensyn til et faldende legemes hastighed vurderet i forhold til dets masse.

Det fortælles, at en konge i Siam mente, at hans hollandske ambassadør var gal, fordi han påstod, at vandet om vinteren blev så hårdt i hans land,

at man kunne gå på det. – Vi må slå fast, at de begreber, vi til daglig lægger til grund for vore påstande, – logik, fornuft, sansning, er temmelig upålidelige.

Vi tvinges da til at vende tilbage til udgangspunktet for vor menneskelige situation; ånd, sjæl og legeme. Af disse er det sjælen, vi må støtte os til. – Gør vi så det i vor daglige opdragelse af vore efterkommere? Nogen giver slet ingen opdragelse og kalder det en fri opdragelse. Andre giver børn og unge en inddragelse. En dragen ind i en skal, så verdens ondskab ikke kan ødelægge noget for den kommende samfundsborger. Lad os kalde det et overbeskyttet miljø. – Vi må hellere prøve at lande midt imellem. Med den dualistfarvede sjæl som forbillede, må vi drage vore efterkommere op til såvel positive som negative livsbilleder. Vi må konfrontere dem med de situationer, der afspejler verdens dårskab, såvel som dem, der har rod i smilets land. Vore børn og unge er ikke skabt til at kunne klare begge dele på egen hånd – som en slags ild-dåb. De vil segne under den byrde, som disse handlinger eller livsbilleder vil påtrykke dem; medmindre vi har beskyttet dem med en genkendelsens sikkerhedsfølelse, som virker i modsat retning ... En neutron, en lille bitte del af de mere end to hundrede kendte forskellige ingredienser i et atom, er under visse omstændigheder at betragte som stykket sammen af en elektron og en proton (eller en +ladning og en ÷ladning) samt en bunke energi.

Udadtil optræder den for os som en neutral lille pusling, der ikke er i besiddelse af noget som helst respektfremkaldende. Dog viser den sig ved nærmere undersøgelse at være langt mere spændende end den ensidige elektron eller ditto proton. Det er et neutralt stykke natur med dennes mange rigdomme. – Den frit opdragne, ikke opdragne eller uopdragne er i forhold til den rigtigt opdragne som et gran neutralt ingenting i forhold til en neutral neutron. Begge ligner naturens gaver; men den sidste rummer midler til at modstå det, som får den første til at skvatte.

Vi har i de sidste år fra videnskaben fået at vide, at elementarpartikler kan opstå og tilintetgøres – vel at mærke elementarpartikler med en natur af samme slags, som den materie, hvoraf vi selv er stykket sammen. Denne materie er for os at se født med hastigheden 0. Den skal tilføres en bunke energi for at opnå den for vor materie gældende maximumhastighed på 300.000 km/sek. De nyeste tanker er nu: »Mon der findes partikler, der fra fødselen besidder hastigheder større end lysets. En professor ved Columbia universitetet, Gerald Feinberg, kalder disse tænkte partikler, som ikke vælter relativitetsloven, »tachyoner«. Disse vil, hvis vi forsøger at bremse dem, blot løbe endnu hurtigere. Prøver vi at accelerere dem op i fart, vil de sagtne farten; måske vil de endda nå ned på den langsomme hastighed af 300.000 km/sek.; men så kan de heller ikke bevæge sig langsommere. Da de

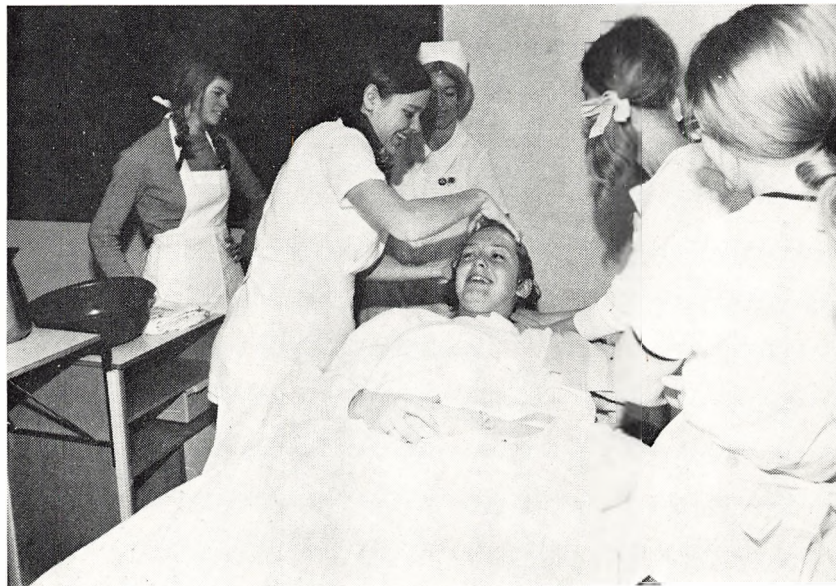
helt igennem må opføre sig modsat vore kendte partikler, siges de at være i besiddelse af negativ energi, hvad det så end er. Her er iøvrigt et tydeligt bevis på den intuitive arbejdsform, videnskaben i dag arbejder efter. Det er en menneskelig tankefunktion, der danner basis for denne tachyonteori.

Viser den sig ud i fremtiden at være forkert, bakker fysikerne blot tilbage til hovedsporet og håber på, at den næste tankevejviser ikke fører ind i en blindgade. Men hvis man en dag får fastslået rigtigheden af teorien, kan vi vel ikke undgå at stille os selv over for spørgsmålet, om vi skal sige »nå« eller »uha«. Det klogeste vil vel nok være blot at undre sig og gøre sig visse tanker om en tilværelse med virkning før årsag – nå, det må vel snarere blive en fraværelse.

Har menneskets skabelse noget at gøre med hastigheden 300.000 km/sek. eftersom voksende fart op mod lysets hastighed skaber forkortelser i tidssforskelle. En overtrækning – en overskridelse af lyshastigheden må således medføre en ombytning af årsag-virkning forholdet. Med denne tanke i baghovedet er det letforståeligt, at »tachyonernes« opfindere straks har placeret disse hinsides vor tilværelsesform. Derforuden er det vel kun endnu et eksempel og en understregning af, at vor alsidige tanke kun er i stand til at forny sig i dualistisk form, d.v.s. i materiel retning og altså aldrig i stand til at nærme sig menneskekonstruktion.

Vi opgiver, og citerer Antoine de Saint-Exupéry:
»Kun ånden formår, når den puster på leret, at
skabe mennesker.«

Sune Christensen.

Inge Christensen i demonstrationsstuen

*Den gamle hovedbygning
der snart må falde for nye udvidelser*

